

รายงานการรักษาสุนัขเป็นอัมพาต

เนื่องมาจากโรคพยาธิในหัวใจ

โดย กิจ ธีระพัฒน์ สพ.บ.

ก่อนที่ข้าพเจ้าจะเขียนเรื่องนี้ลงในหนังสือสัตวแพทยสาร ซึ่งเป็นหนังสือเกี่ยวกับหัตถวิชาการ ข้าพเจ้าได้คิดแล้วคิดว่าจะนำลงพิมพ์หรือไม่ ทั้งนี้เพราะข้าพเจ้ายังเป็นสัตวแพทย์หน้าใหม่อยู่ และอีกประการเรื่องนี้เป็นรายงานเกี่ยวกับการรักษาเก็บเอาจากการบันทึกที่ทำได้ ซึ่งถ้าท่านผู้อ่านที่เคยผ่านหรือเห็นเหตุการณ์อย่างนั้นมาบ้างแล้วคงจะอภัยให้ถ้าข้าพเจ้าผิดพลาดไป แต่ถ้าสำหรับผู้ที่ไม่เคยพบเห็นมาเลยก็อาจจะได้ประโยชน์บ้างไม่มากก็น้อย

ประวัติสุนัขป่วย เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๐๔ น.อ. ชิน ศุภะสุต ร.น. ได้นำสุนัขป่วย พันธุ์ คอกเคอร์ ต่เปเนียด คิวเมีย สีขาวดำ อายุประมาณ ๗ ปี มายัง ร.พ. สัตว์บางกระบือเพื่อให้ทำการรักษา สุนัขตัวนี้เป็นตัวป่วยที่ ๒๕๕๐ ของปี ๒๕๐๔ เจ้าของรักและดังดาร์มันมาก ขณะที่อยู่บ้านก็มีคนดูแล เมื่อสุนัขแสดงอาการผิดปกติได้ ๒ วัน เจ้าของจึงรีบเอามาให้ตรวจดู

อาการ เมื่อเจ้าของวางสุนัขลงบนโต๊ะรักษา ปรากฏว่าสุนัขขยับไม่ได้เลย จับให้นอนท่าไหนก็อยู่ในท่านั้น เมื่อจับนอนคว่ำเท้าทั้งสี่จะกางแม่เหยียดออกไปจากลำตัว ไม่สามารถจะกระดุกกระดิกเท้า หรือพองตัวลุกขึ้นเองได้เลย เมื่อทำการตรวจสุขภาพปรากฏว่าสุนัขตาและเยื่อตาดีแดงทั้งสองข้าง แต่เยื่อเมือกที่จมูกขนอยู่เสมอดินและปากแดงตามธรรมดา ขนหยาบและร่วง เมื่อเอามือรูปขนหนัก ๆ ขนจะหลุดติดมือออกมาเป็นจำนวนมาก ร่างกายผอม บางครั้งมีไอแห้ง ๆ อาหารกินได้ปกติทุกมอ วันละ ๒ มื้อ ถ่ายปัสสาวะปกติทุก ๆ วัน ปัสสาวะสีเหลืองอ่อนๆ แต่ไม่ถ่ายอุจจาระมาแล้ว ๒ วัน ก่อนนำมาทำการรักษา หายใจหอบ เมื่อวัดไข้ดูปรอทขึ้น ๓๐.๒° F. แสดงว่าปกติ.

การตรวจวินิจฉัย จากอาการที่ตรวจเห็นพอจะสันนิษฐานได้ว่าสุนัขป่วยเป็นพยาธิในหัวใจ แต่เพื่อให้แน่ใจ จึงได้ทำ

การเจาะเลือดออกมา ตรวจ ต่อก อีก ครั้ง หนึ่ง
ปรากฏว่าพบตัวอ่อนของพยาธิหัวใจมากมาย
และเพื่อให้แน่ใจว่าสุนัขป่วยด้วย ไข้ พยาธิ
อื่นรบกวนอีกหรือไม่ จึงได้ตั้งให้เด็กนำสุนัข
ไปสวนทวารด้วยน้ำสะอาดบ่อยๆ ประมาณ ๓๐๐
ซี.ซี. สุนัขถ่ายอุจจาระออกมามากพอประ-
มาณ ลักษณะไม่แข็งและไม่เหลวจนเกินไป
เมื่อนำอุจจาระไป ตรวจโดยวิธี กระจายใน น้ำ
เกลือเข้มข้น แล้วไม่พบพยาธิชนิดใด ๆ
ฉะนั้นจึงลงความเห็นว่า สุนัขเป็นอัมพาต
เนื่องมาจากพยาธิหัวใจ

วิธีการ เมื่อได้พบสาเหตุอันแท้จริง
แล้วจึงมุ่งรักษาหนักไปในทางโรคพยาธิหัวใจ
ก่อน ขณะเดียวกันก็ให้ยาอื่น ๆ ควบคือ

วันที่ ๖ มี.ค. ๑๔ ปรอท ๑๐๒° ฟ
ฉีดยาพวก Antimony ๑๖% เข้าเส้นโลหิต
ดำ เริ่มจากขนาดยา ๐.๕ ซี.ซี. ยานไซฆ่า
พยาธิตัวอ่อนในกระแสโลหิต และฉีด
ไวตามิน บี ๑ ๑๐๐ มิลลิกรัม เพื่อไปช่วย
อาการอัม พาด ของ กล้าม เนื้อ ชาติให้ กลับสู่
สภาพปกติ ขณะเดียวกันให้ยา Calomel
๐.๕ เกรน ๒ เม็ด ทุกวัน ยานเป็นพวกปรอท
ใช้เป็นยาระบายอย่างอ่อน ๆ ได้ผลดี

วันที่ ๗-๑๑ มี.ค. ๑๔ ปรอทเฉลี่ย
๑๐๑-๑๐๒° ฟ. ฉีดยาเหมือนวันแรก แต่ได้
เพิ่มขนาดยาฉีดรักษาพยาธิหัวใจจนถึง ๑ ซี.ซี.

วันที่ ๑๒ มี.ค. ๑๔ ปรอทขึ้นเป็น

๑๐๓° ฟ. สุนัขซึ่มมาก กินอาหารได้น้อยลง
เข้าใจว่าสุนัขเริ่มแพ้ยาพยาธิหัวใจ และการ
ทำงานของตับเฉยไป จึงได้ฉีดยาพวก

Sodium Thiosulphate ๓๐% ขนาด ๕ ซี.ซี.
เข้าเส้นโลหิตดำ เพื่อจะได้ไปทำลายพิษของ
พวก Antimony ให้หมดไป และพร้อมกัน
นั้นก็ฉีดแคลเซียม และยาบำรุงพวกไวตามิน
บี รวมด้วย

วันที่ ๑๓ มี.ค. ๑๔ ปรอทปกติ ๑๐๒°
ฟ. จึงได้เริ่มรักษาพยาธิหัวใจต่อไป โดย
เพิ่มขนาดยาเป็น ๑.๒ ซี.ซี.

วันที่ ๑๔-๑๕ มี.ค. ๑๔ ปรอทขึ้น
เป็น ๑๐๓-๑๐๓.๒° ฟ. อีก หยดฉีดยาฆ่า
พยาธิหัวใจ และฉีด Sodium Thiosulphate
๓๐% วันละ ๕ ซี.ซี. ปรากฏว่าไข้ไม่ยอมลด
เลย ทำให้สงสัยว่าสุนัขจะท้องผูก และการ
ใช้พวกยาถ่าย Calomel จะไม่ได้ผลตอนหลังๆ
และอีกทั้งเจ้าของก็ล้มดังเกิดไป เมื่อใช้นิ้ว
มือแยงเข้าไปในทวารหนักพบว่าก้อนอุจจาระ
แข็งมาก จึงตั้งให้สวนด้วยน้ำสะอาดบ่อยๆ
สุนัขเบ่งถ่ายออกมามากและส่วน ที่ ตาม ออก
มาตอนหลัง เป็นอุจจาระเหลวกดินเหนียว
จึงเข้าใจว่าเหตุนี้เองทำให้ร่างกาย ของ
สุนัขผิดปกติไป

วันที่ ๑๖ มี.ค. ๑๔ ปรอทปกติ ได้
ทำการรักษาพยาธิหัวใจต่อไป

วันที่ ๑๗ มี.ค. ๑๔ ตรวจเลือดสด

อีกครั้ง ไม่พบตัวอ่อนของพยาธิหัวใจเลย
ถึงแม้ว่าสุนัข จะหายจากโรคนี้แล้ว แต่
อาการอัมพาตยังทรงอยู่ ทำให้คิดว่าหมอตกลง
ที่จะรักษาให้หายได้แล้ว เพราะตั้งแต่วันที่
๓๒ มี.ค. ๐๔ เป็นต้นมากได้เพิ่มการฉีด
สัตว์กินขนาด $\frac{1}{120}$ เกรน เพื่อไปกระตุ้น
ประสาทให้คืนสู่สภาพปกติ ควบกับวิตามิน
บี ๑ อยู่แล้ว แต่ถึงอย่างไรก็ตามเจ้ายังไม่
หมดความพยายาม และได้ขอร้องให้เจ้าของ
นำมารักษาอีกต่อไป จึงเจ้าของก็ยินดี เมื่อ
ตกลงกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้
ดำเนินการเปลี่ยนการรักษาเป็นหลาย ๆ ทาง
ช่วยกันคือ. ตอนเช้าให้เจ้าของใช้ข้าวสุก
ร้อน ๆ ห่อผ้าประคบที่อกตามเนอซาทางดี
ประมาณ ๑๕ นาที ต่อไปให้จับสุนัขนอน
หงาย แล้วจับเท้าที่ตะคุดยัดเข้าสอดออก ให้
เหมือนกับลักษณะที่สุนัขเดิน หลังจากนั้น
ให้ใช้ผ้าเป็นแถบ ๆ ร่องใต้ท้องและอก หิว
ให้ปดายเท้าสุนัขจุดพ่นพอดี แล้วค่อย ๆ
พาเดินประมาณ ๕ นาที วิธีนี้เป็นารช่วย
กระตุ้นให้กล้ามเนื้อทำงานได้บ้าง ตอนเย็น
ให้นำสุนัขไปฉีดยาที่ ร.พ. โดยฉีดสัตว์กิน
 $\frac{1}{120}$ เกรน สดกับวิตามิน บี ๑. ๓๐๐
มิลลิกรัม และได้ใช้หลอดไฟแสงสีแดง ๕๐๐
แรงเทียน ฉายบริเวณไหล่และสะโพกนาน
๑๕ นาที และส่วนทวารหนักด้วยน้ำส้มบูนูน ๆ
๓๐๐ ซี.ซี. วันเว้นวัน

วันที่ ๒๓ มี.ค. ๐๔ อาการทั่วไป
กระตือรือร้น ถ่ายอุจจาระได้เอง จึงหยุด
ตัวนอน และสุนัขทำท่าจะใช้เท้าขึ้นได้บ้างแต่
ขาข้างอื่น ๆ อยู่

วันที่ ๒๔ มี.ค. ๐๔ เมื่อจับให้สุนัข
ขึ้น มันสามารถทรงตัวเองได้นาน ๑-๒ นาที
จึงล้มลง จึงสั่งให้เจ้าของจับสุนัขขึ้นบนพ
หญ้าวันละประมาณ ๓๐ นาที เมื่อสุนัขอยู่
ที่บ้าน และใช้ผ้าโยงตัวและพาเดิน แต่ห้าม
จับยืนหรือเดินบนพบนที่อื่น ๆ เป็นอันขาด

วันที่ ๒๕ มี.ค. ๐๔ สุนัขเริ่มทรงตัว
ได้เองและเดินได้ไกลประมาณ ๒-๓ วา จึง
งดฉีดยาทุกชนิด และเปลี่ยนเป็นให้นำพอก
Tincture nux vomica กินขนาดมอดะ ๕
มินิม วันละ ๓ ครั้ง ส่วนการประคบที่อก
เนอซา และการข้อมเดินยังคงทำต่อเนื่องกัน
ไป และไม่ต้องนำสุนัขมา ร.พ. อีก

ผลของการรักษา นับว่าได้ผลเป็น
ที่พอใจ และคิดว่าถ้าเจ้าของยังเอาใจใส่
ดูแลต่อไปเรื่อย ๆ สุนัขตัวนี้คงจะหายดี
อย่างเต็ม แต่ถึงอย่างไรก็ดี ได้ขอร้อง
ให้เจ้าของนำสุนัขกลับมาให้ดู อีก ถ้ามี อะไร
ผิดปกติเกิดขึ้น จนกระทั่งปดายเดือนเมษายน
๐๔ เจ้าของได้กลับมาตั้งข่าวว่าสุนัขหายดี
เป็นปกติ และวิ่งเล่นได้ สุขภาพสมบูรณ์ขึ้น
จากการรักษาที่ได้บันทึกไว้ นับ ตั้ง แต่
เริ่มทำการรักษาจนสุนัขเริ่มเดินได้ คือวันที่

๖ มี.ค.-๒๙ มี.ค. เป็นเวदानาน ๒๔ วัน พอสรุปได้ว่า เมื่อสุนัขป่วยเป็นอัมพาตทั้งสี่ขาจนเดินไม่ได้เลย อันเนื่องมาจากพยาธิหัวใจ นั้น พอมันทางรักษาให้หายได้ เมื่อใช้ความพยายามแะเวดา และแพทย์ผู้ทำการรักษาจะต้องอดทน ไม่เบื่อหน่ายต่อการปฏิบัติอย่างจริงจังต่อสุนัขตัวนั้น และในขณะที่เดียวกันเจ้า ของจะ ต้องให้ ความ เอาใจ ใ้ดูแล และปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ด้วย ผลการรักษานั้นก็อาจจะได้ผลดี เป็นที่น่า

พอใจเจ้าของเองและทั้ง แพทย์ผู้ทำการ รักษาด้วย

อนึ่งสำหรับสุนัขป่วยในรายเช่นนี้ เมื่อรักษาหายแล้วก็ไม่ควรจะ นำไป ทำ การ ผัดม่ออีกเลย ทั้งนี้เพราะสุนัขเด็กอายุมาก และการเป็นพยาธิหัวใจ ทำให้การหมุนเวียนของกระแสโลหิตเสียไปอาจจะเป็น อันตรายได้ถ้าสุนัขออกกำลังมาก และทางที่ดีควรแนะนำให้คอนสุนัขเฉยเลย.

มิตรเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตและการสร้างความสำเร็จก้าวหน้า ไม่ว่าจะในทางใด ความอาภัพของคนเราในเรื่องการไร้ญาติขาดมิตร ท่านแต่ก่อนบรรยายความรู้ดีگذังไว้ ในคำจำกัดความสั้น ๆ ว่า "หัวเดียวกระเทียมปลັบ" ซึ่งเป็นคำที่เข้าใจกันดีว่าคนชนิดนั้นขาดเพื่อนร่วมจิต มิตรร่วมใจ มีแต่ตัวคนเดียวตลอดจนจอน จะคิดทำอะไรได้ เหมือนหัวกระเทียมปลັบนั้นแหละปลุกเท่าไรก็ไม่ขึ้น

ทางคำสอน พระพุทธเจ้าทรงรับรองไว้เหมือนกันว่า มิตรเป็นปัจจัยจำเป็นยิ่งในการดำรงชีวิต ทรงสอนให้คบมิตรทุกคน แต่ทรงกำชับเพิ่มเติมว่าในการคบมิตรนั้น ให้เลือกคบแต่กัถยานมิตร อย่าคบบาปมิตร

พ.อ. ปิ่น มุกขนัตต์

จากภาคเรือนชั้นนอก หน้า ๒๓๔